

Predmet C-164/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

16. ožujka 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Szegedi Törvényszék (Okružni sud u Segedinu, Mađarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. ožujka 2023.

Tužitelj:

VOLÁNBUSZ Zrt.

Tuženik:

Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (Ured državne uprave u regiji Bács-Kiskun, Mađarska)

Predmet glavnog postupka

Kvalifikacija razdoblja koja su profesionalni vozači autobusa utrošili na putovanje od svojih kućanstava do vanjskih spremišta i na povratak iz tih spremišta u kućanstva kao radnog vremena.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Predmet: tumačenje članka 9. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 561/2006 Europskog parlamenta i Vijeća

Pravna osnova: članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Može li se pojam „operativno središte poslodavca u kojem je sjedište vozača” iz članka 9. stavka 3. [Uredbe br. 561/2006] tumačiti na način da je riječ

o konkretnom mjestu na kojem vozač ima sjedište, odnosno o objektu ili parkiralištu poduzeća za cestovni prijevoz putnika ili drugoj zemljopisnoj točki koja je utvrđena kao polazište rute, iz koje vozač redovito obavlja svoju uslugu i na koju se vraća po završetku te usluge u okviru redovnog obavljanja svojih dužnosti, pri čemu ne slijedi posebne upute svojeg poslodavca?

2. Je li za potrebe ocjenjivanja toga predstavlja li određeno mjesto „operativno središte poslodavca u kojem je sjedište vozača” u smislu članka 9. stavka 3. [Uredbe br. 561/2006] relevantno pitanje nalaze li se na tom mjestu odgovarajuće prostorije (primjerice sanitarni prostori, pomoćne prostorije za zaposlenike te mjesta za odmor)?

3. Je li za potrebe ocjenjivanja toga predstavlja li određena mjesta operativna središta poslodavca u kojima je sjedište vozača u smislu članka 9. stavka 3. [Uredbe br. 561/2006] relevantno to što je položaj tih konkretnih sjedišta povoljan za radnike (vozače) jer se ona u svakom slučaju nalaze bliže njihovim kućanstvima nego poslovne jedinice i podružnice poduzeća koje su upisane u trgovački registar, tako da je vrijeme putovanja vozača kraće od vremena koje bi im bilo potrebno da svoj posao započnu ili završavaju u navedenim poslovnim jedinicama ili podružnicama?

4. U slučaju da se pojam „operativno središte poslodavca u kojem je sjedište vozača” iz članka 9. stavka 3. [Uredbe br. 561/2006] ne može definirati kao konkretno mjesto na kojem vozač ima sjedište, odnosno objekt ili parkiralište poduzeća za cestovni prijevoz putnika ili druga zemljopisna točka koja je utvrđena kao polazište rute, iz koje vozač redovito obavlja svoju uslugu i na koju se vraća po završetku te usluge u okviru redovnog obavljanja svojih dužnosti, pri čemu ne slijedi posebne upute svojeg poslodavca, treba li definiciju tog pojma iz [Uredbe br. 561/2006] smatrati odredbom koja se odnosi na uvjete rada, s pomoću koje poslodavci i radnici u tom sektoru kolektivnim pregovaranjem ili drugim sredstvima mogu utvrditi odredbe koje su povoljnije za radnike, uzimajući u obzir uvodnu izjavu 5. te uredbe?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EZ) br. 561/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o usklađivanju određenog socijalnog zakonodavstva koje se odnosi na cestovni promet i o izmjeni uredbi Vijeća (EEZ) br. 3821/85 i (EZ) br. 2135/98 te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3820/85: uvodne izjave 5. i 17., članak 1. i članak 9. stavak 3.

Navedene odredbe nacionalnog prava

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Zakon br. I iz 2012. o donošenju Zakonika o radu; u daljnjem tekstu: Zakonik o radu)

Članak 86. stavak 3. točka (b):

„Radnim vremenom ne smatra se:

[...]

(b) trajanje radnikova putovanja od mjesta njegova prebivališta ili boravišta do stvarnog radnog mjesta, kao i od radnog mjesta do mjesta njegova prebivališta ili boravišta.”

Članak 134. stavak 1.:

„Poslodavac vodi evidenciju o trajanju:

(a) redovnog radnog vremena i prekovremenog rada;

[...]”.

Članak 134. stavak 2.:

„Evidencija mora sadržavati ažurirano vrijeme početka i završetka redovnog radnog vremena i prekovremenog rada te razdoblja raspoloživosti.”

Članak 204. stavak 1.:

„Javnim poslodavcima smatraju se [...] trgovačka društva u kojima država [...] ima prevladavajući utjecaj.”

Odredba 4.7.1. točka 2. kolektivnog ugovora sklopljenog između tužitelja i sindikata radnika:

„[...] konkretno mjesto na kojem vozač ima sjedište, odnosno objekt ili parkiralište poduzeća za cestovni prijevoz putnika ili druga zemljopisna točka koja je utvrđena kao polazište rute, iz koje vozač redovito obavlja svoju uslugu i na koju se vraća po završetku te usluge u okviru redovnog obavljanja svojih dužnosti, pri čemu ne slijedi posebne upute svojeg poslodavca”.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Tužitelj je dioničko društvo osnovano u skladu s mađarskim pravom koje posluje u zatvorenom sustavu odnosno nije uvršteno na burzu (*zártkörűen működő részvénytársaság*), a bavi se autobusnim prijevozom putnika na mađarskom državnom području te obavlja vožnje na udaljenostima većim i manjim od 50 kilometara. Dio vozila potrebnih za obavljanje tužiteljeve djelatnosti čuva se na mjestima izvan njegovih poslovnih jedinica ili podružnica (vanjska spremišta). Tužitelj je ta spremišta rasporedio na način da se njihova lokacija nalazi bliže kućanstvu vozača autobusa koji pruža svoju uslugu tim konkretnim vozilom nego određena poslovna jedinica ili podružnica. Tako dotični vozači na putovanje do

vozila i na povratak kući troše manje vremena nego što bi im bilo potrebno da putuju do (i iz) poslovne jedinice ili podružnice. Međutim, ta spremišta nemaju prostorije koje su na raspolaganju vozačima (primjerice sanitarne prostore, pomoćne prostorije za zaposlenike i mjesto za odmor).

- 2 Dio radnika koje je tužitelj zaposlio kao vozače autobusa redovito pruža svoju uslugu vozilom koje im je potrebno da obave svoj posao, prema uputama poslodavca, pri čemu polaze iz vanjskog spremišta koje je odredio tužitelj i u koje se vraćaju po završetku usluge, u okviru redovnog obavljanja svojih dužnosti.
- 3 Za dolazak i povratak vozači upotrebljavaju vlastita vozila, koja nisu obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 561/2006, a vrijeme utrošeno na takva putovanja ne uračunava se u radno vrijeme, tako da radnici za njih ne primaju naknadu.
- 4 Tuženo tijelo provelo je inspekcije rada na više tužiteljevih radnih mjesta. U okviru tih inspekcija ispitalo se je li tužitelj u ožujku 2022. poštovao odredbe članka 9. stavka 3. Uredbe br. 561/2006 u pogledu vozača autobusa zaposlenih na puno radno vrijeme. Na temelju navedene odredbe, tuženik je razdoblja koja su vozači utrošili na putovanje od svojih kućanstava do vanjskih spremišta i iz tih spremišta do svojih kućanstava kvalificirao kao „ostale poslove” u smislu članka 4. točke (e) te uredbe.
- 5 Tuženik je utvrdio da tužitelj za razdoblje nad kojim je provedena inspekcija nije evidentirao navedena razdoblja kao radno vrijeme u slučaju 67 zaposlenika, čime je povrijedio odredbe Zakonika o radu koje se odnose na poslodavčevu obvezu vođenja evidencije, zbog čega mu je izrekao sankciju opomene.
- 6 Tužitelj je protiv tuženikove odluke podnio upravnu tužbu kojom zahtijeva njezino poništenje.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 7 Prema tužiteljevu mišljenju, članak 9. stavak 3. Uredbe br. 561/2006 ne treba primijeniti kad vozač autobusa redovan rad s vozilom ne započinje u poslovnoj jedinici ili podružnici, nego na drugom mjestu iz kojeg redovito obavlja svoju uslugu i na koje se vraća po njezinu završetku. Vrijeme putovanja kvalificira se kao ostali poslovi u smislu navedene odredbe samo kad vozač započne ili završi svoj rad s autobusom na mjestu koje nije uobičajeno.
- 8 Tužitelj tvrdi da su vanjska spremišta raspoređena s obzirom na pojedinačne želje vozača autobusa, tako da je trajanje putovanja na posao i povratka kući što je moguće kraće. Sindikat je odobrio i podržao tu praksu u okviru kolektivnog ugovora, uzimajući u obzir interese radnika.
- 9 Prema tužiteljevu mišljenju, s obzirom na tekst Uredbe br. 561/2006 na engleskom jeziku, izraz „where the driver is normally based” („u kojem je sjedište vozača”) može se tumačiti kao „općenito uobičajeno polazište” vozača, dok pojam

„operational centre” treba tumačiti šire nego pojmove „establishment” (poslovna jedinica) ili „branch” (podružnica).

- 10 Naposljetku, tužitelj tvrdi da bi došlo do ozbiljne povrede zahtjeva jednakog postupanja na štetu radnika koji svoju uslugu vozilom započinju ili završavaju u poslodavčevoj poslovnoj jedinici ili podružnici, s obzirom na to da se za njih vrijeme putovanja ne uračunava u radno vrijeme, kao i na štetu radnika koji upravljaju vozilima za prijevoz putnika čija ruta ne premašuje 50 kilometara jer ona nisu obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 561/2006.
- 11 Prema tuženikovu mišljenju, vozač koji putuje na određeno mjesto koje nije operativno središte poslodavca, a koje mu je naveo poslodavac kako bi preuzeo vozilo s tahografom i upravljao njime, ispunjava obvezu prema svojem poslodavcu i stoga ne raspolaže slobodno svojim vremenom. Sve vrijeme koje vozač provede upravljajući vozilom koje nije obuhvaćeno područjem primjene Uredbe br. 561/2006 do mjesta ili iz mjesta koje nije vozačevo prebivalište ili operativno središte poslodavca i na kojem bi vozač trebao preuzeti ili napustiti vozilo obuhvaćeno područjem primjene Uredbe smatra se „ostalim poslovima”.
- 12 Tuženik tvrdi da je Sud u presudi Smit Reizen (C-124/09, EU:C:2010:238), u vezi s pojmom „operativno središte”, upotrijebio pojam „objekt”, dok su nekoliko tužiteljevih vanjskih spremišta obična parkirališta koja se ne mogu kvalificirati kao objekti. Tuženik također smatra da izraz „operativno središte poslodavca” iz „Smjernice 2” radne skupine koju je osnovala Komisija (https://transport.ec.europa.eu/system/files/2021-11/guidance_2_hr.pdf) i izraz „operativno središte” koji se upotrebljava u presudi Skills Motor Coaches i dr. (C-297/99, EU:C:2001:37) odgovaraju pojmu „operativno središte poslodavca” iz Uredbe br. 561/2006.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 13 Kad je riječ o prvom prethodnom pitanju, sud koji je uputio zahtjev napominje da je Sud Europske unije analizirao pojam „operativno središte” u presudama Smit Reizen (C-124/09, EU:C:2010:238) i Skills Motor Coaches i dr. (C-297/99, EU:C:2001:37). Iako je Sud te dvije presude donio u pravnom kontekstu koji je različit od predmetnoga, presuda Smit Reizen služi kao uporište za tumačenje članka 9. stavka 3. Uredbe br. 561/2006 jer se pojmovi iz različitih propisa mogu ispitati na temelju iste logike.
- 14 S obzirom na ciljeve Uredbe br. 561/2006 navedene u njezinoj uvodnoj izjavi 17. i njezinu članku 1., valja uzeti u obzir i aspekte koji se odnose na osobu vozača o kojoj je riječ.
- 15 Bilo bi protivno tim ciljevima preširoko tumačiti pojam „operativno središte poslodavca u kojem je sjedište vozača”, ali se on ne može ni poistovjetiti s pojmom registriranog sjedišta. Navedeni pojam treba označavati mjesto iz kojeg vozač autobusa redovito obavlja svoju uslugu i na koje se vraća po njezinu

završetku u okviru redovnog obavljanja svojih dužnosti, pri čemu ne slijedi posebne upute svojeg poslodavca. Kao takvo konkretno sjedište može poslužiti objekt ili parkiralište poduzeća za cestovni prijevoz putnika ili druga zemljopisna točka utvrđena kao polazište rute.

- 16 Kad je riječ o drugom prethodnom pitanju, sud koji je uputio zahtjev smatra da, u slučaju da određeni vozač redovito obavlja svoju uslugu iz istog mjesta polaska, na koje se vraća po završetku usluge, i da je, osim toga, navedeno mjesto na neki način povezano s poslodavcem, to mjesto također odgovara pojmu iz članka 9. stavka 3. Uredbe br. 561/2006, čak i ako se na njemu ne nalaze prikladni objekti.
- 17 Kad je riječ o trećem prethodnom pitanju, sud koji je uputio zahtjev navodi da je položaj konkretnih sjedišta vrlo povoljan za vozače. Bilo bi protivno ciljevima navedenima u uvodnoj izjavi 17. i članku 1. Uredbe br. 561/2006 da se kao radno vrijeme mora evidentirati vrijeme utrošeno na putovanje do vozila parkiranih u vanjskim spremištima i na povratak kući jer bi u tom slučaju bilo protivno interesima poduzeća koja pružaju usluge prijevoza putnika da se stalna spremišta autobusa postave na mjesta kojima njihovi radnici mogu pristupiti uz manje vremena utrošenog na putovanje.
- 18 Kad je riječ o četvrtom prethodnom pitanju, sud koji je uputio zahtjev naglašava da su, prema njegovu mišljenju, čak i u slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, tužitelj i sindikat radnika bili ovlašteni, s obzirom na uvodnu izjavu 5. Uredbe br. 561/2006, da u okviru kolektivnog ugovora definiraju pojam iz članka 9. stavka 3. te uredbe kao odredbu koja se odnosi na radne uvjete i koja je povoljnija za radnike.